ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
CHRISTINE STIX-HACKL
της 27ης Μαΐου 2004 [1]

I — Εισαγωγή

1. Στην παρούσα υπόθεση ζητείται εκ νέου από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104/ΕΟΚ [2] (στο εξής: οδηγία 89/104), σχετικά με την αρχή της εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (στο εξής: ΕΟΧ) αναλώσεως των δικαιωμάτων επί του σήματος.

2. Στη διαφορά της κύριας δίκης εμπορεύματα φέροντα σήμα είχαν παραχθεί εκτός του ΕΟΧ και είχαν εισαχθεί στον ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος ή σε κάθε περίπτωση από συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις. Η περαιτέρω διάθεση των εμπορευμάτων αυτών έλαβε χώρα εν μέρει από τις συνδεδεμένες αυτές επιχειρήσεις και εν μέρει από τρίτους, ενώ δεν αμφισβητείται ότι επρόκειτο για διάθεση εντός του ΕΟΧ. Κατόπιν της προσπάθειας του δικαιούχου του σήματος να επηρεάσει, με την άσκηση αγωγής λόγω προσβολής του σήματος, αυτή τη διάθεση εντός του ΕΟΧ, ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστή το ερώτημα κατά πόσον —και ενδεχομένως από ποιο χρονικό σημείο— πρέπει ή έπρεπε να θεωρηθεί ότι έχουν αναλωθεί τα δικαιώματα του δικαιούχου του σήματος.

3. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν κατά πόσον ως διάθεση των εμπορευμάτων στο εμπόριο, που οδηγεί σε ανάλωση, πρέπει να θεωρηθεί η —απλή— εισαγωγή των εμπορευμάτων αυτών στον ΕΟΧ ή κατά πόσον, αντίθετα, είναι κρίσιμες μεταγενέστερες ενέργειες του δικαιούχου του σήματος.

II — Το νομικό πλαίσιο

4. Το άρθρο 5 της οδηγίας έχει ως εξής (παρατίθενται αποσπάσματα):

«Δικαιώματα που παρέχει το σήμα

1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) σημείο πανομοιότυπο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί

[...]

3. Μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται, εάν πληρούνται οι όροι των παραγράφων 1 και 2:

[...]

β) η προσφορά των προϊόντων ή η εμπορία ή η κατοχή τους προς εμπορία ή η προσφορά ή παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο·

γ) η εισαγωγή ή η εξαγωγή των προϊόντων υπό το σημείο·

[...]»

5. Το άρθρο 7 της οδηγίας φέρει τον τίτλο «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα». Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού έχει ως εξής:

«Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα που έχουν διατεθεί υπό το σήμα αυτό στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.»

6. Σύμφωνα με το άρθρο 65, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα XVII, σημείο 4, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 τροποποιήθηκε με την αντικατάσταση των λέξεων «στο εμπόριο μέσα στην Κοινότητα» από τις λέξεις «στην αγορά ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη».

III — Τα πραγματικά περιστατικά, η διαδικασία της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7. Η Peak Holding AB (στο εξής: Peak Holding) είναι κάτοχος περισσοτέρων σημάτων που έχουν καταχωρισθεί στη Σουηδία και στην Κοινότητα. Το δικαίωμα χρήσεως

των σημάτων εκχωρήθηκε στη συγγενική εταιρία Peak Performance Production AB (στο εξής: Peak Production), η οποία, χρησιμοποιώντας το σήμα αυτό, κατασκευάζει και πωλεί ενδύματα και εξαρτήματα ενδύσεως στη Σουηδία και στην αλλοδαπή.

8. Τον Σεπτέμβριο 2000 η Handelskompaniet Factory Outlet i Löddeköpinge AB, ως προκάτοχος της Axolin-Elinor AB (στο εξής: Axolin-Elinor) προσέφερε από τα καταστήματά της, για τον τελικό καταναλωτή, μια παρτίδα προϊόντων αποτελούμενη από περίπου 25 000 ενδύματα, τα οποία έφεραν τα σήματα της Peak Holding και δημοσίευσε σχετικές διαφημιστικές αγγελίες σε εφημερίδες. Τα ενδύματα που περιλαμβάνονταν στην εν λόγω παρτίδα προϊόντων είχαν παραχθεί εκτός Ευρώπης [3] για λογαριασμό της Peak Production. Είχαν εισαχθεί στην Ευρώπη με σκοπό την πώληση και περιλαμβάνονταν εκεί στην κανονική σειρά ενδυμάτων της Peak Production για τα έτη 1996-1998.

9. Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους της κύριας δίκης ότι το 70 % των ενδυμάτων αυτών, κατά την περίοδο εκείνη, βρίσκονταν σε καταστήματα προς πώληση στους καταναλωτές. Ενώ η Axolin-Elinor ισχυρίστηκε ότι τα ενδύματα αυτά είχαν δοθεί προς πώληση σε ανεξάρτητα καταστήματα, η Peak Holding ισχυρίστηκε ότι η πώληση πραγματοποιήθηκε σε καταστήματα που ανήκουν στην Peak Production.

10. Τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο 1999, όλα τα ενδύματα της επίμαχης παρτίδας εμπορευμάτων ήταν διαθέσιμα προς πώληση στους καταναλωτές στην Κοπεγχάγη, στο κατάστημα Base Camp της Carli Gry Denmark A/S, που είναι αδελφική εταιρεία της Peak Production. Η Peak Production πώλησε κατόπιν τα υπόλοιπα ενδύματα στη γαλλική επιχείρηση COPAD International. Η Peak Production AB φέρεται ότι έθεσε συναφώς ως όρο ότι η παρτίδα των εμπορευμάτων δεν μπορούσε να πωληθεί περαιτέρω σε άλλες χώρες της Ευρώπης, εκτός από τη Ρωσία και τη Σλοβενία, με εξαίρεση το 5 % της συνολικής ποσότητας το οποίο μπορούσε να πωληθεί εντός της Γαλλίας.

11. Η Axolin-Elinor αντέκρουσε τον ισχυρισμό ότι συμφωνήθηκε κάποιος τέτοιος περιορισμός και ισχυρίστηκε, αντίθετα, ότι απέκτησε την παρτίδα των εμπορευμάτων από τη σουηδική εταιρία Truefit Sweden AB.

12. Δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι η επίμαχη παρτίδα των εμπορευμάτων δεν εξήλθε του ΕΟΧ, από της εξόδου της από την αποθήκη της Peak Production στη Δανία μέχρι την παράδοσή της στην Axolin-Elinor.

3 — Από τη διάταξη περί παραπομπής δεν προκύπτει με ασφάλεια αν ως Ευρώπη νοούνται (μόνον) τα συμβαλλόμενα κράτη του ΕΟΧ. Για τους σκοπούς των προτάσεων αυτών γίνεται δεκτό ότι η επίμαχη παρτίδα προϊόντων είχε παραχθεί εκτός του ΕΟΧ.

13. Η Peak Holding άσκησε, τον Οκτώβριο 2000, αγωγή ενώπιον του Lunds Tingsrätt, ισχυριζόμενη ότι η διάθεση στο εμπόριο, στην οποία προέβη η Axolin-Elinor, συνιστούσε προσβολή του δικαιώματος επί του σήματος της Peak Holding. Το Tingsrätt, το οποίο έκρινε ότι τα προϊόντα διατέθηκαν στο εμπόριο μέσω του ότι κατέστησαν προσιτά στους καταναλωτές στο κατάστημα Base Camp και ότι το δικαίωμα επί του σήματος δεν μπορούσε κατόπιν αυτού να αναβιώσει, απέρριψε την αγωγή. Η Peak Holding άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Tingsrätt ενώπιον του Hovrätten över Skåne och Blekinge.

14. Το αιτούν δικαστήριο, θεωρώντας ότι για να εκδοθεί απόφαση επί της διαφοράς είναι απαραίτητη η ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει τα ακόλουθα ερωτήματα, ζητώντας την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

«1) Πρέπει ένα προϊόν να θεωρηθεί ότι έχει διατεθεί στο εμπόριο λόγω του ότι ο δικαιούχος του σήματος

α) εισήγαγε, καταβάλλοντας τους τελωνειακούς δασμούς, το προϊόν αυτό στην κοινή αγορά με σκοπό να το πωλήσει εκεί;

β) προσέφερε το προϊόν αυτό προς πώληση στα καταστήματά του ή σε καταστήματα ανήκουσας στον ίδιο όμιλο εταιρίας, εντός της κοινής αγοράς, χωρίς να έχει μεταβιβαστεί η κυριότητα των προϊόντων;

2) Μπορεί ένας δικαιούχος σήματος, αν ένα προϊόν διατέθηκε στο εμπόριο με βάση κάποιον από τους εναλλακτικούς προαναφερθέντες τρόπους και επήλθε, κατά συνέπεια, ανάλωση του δικαιώματος επί του σήματος χωρίς να έχει μεταβιβαστεί η κυριότητα του προϊόντος, να άρει την ανάλωση μέσω της επιστροφής του προϊόντος στην αποθήκη;

3) Πρέπει ένα προϊόν να θεωρηθεί ότι έχει διατεθεί στο εμπόριο λόγω του ότι ο δικαιούχος του σήματος μεταβίβασε την κυριότητα του προϊόντος αυτού σε άλλη εταιρία στην εσωτερική αγορά, αν ο δικαιούχος του σήματος, κατά τη μεταβίβαση της κυριότητας, διατύπωσε επιφύλαξη προς τον αγοραστή ότι αυτός δεν μπορεί να πωλήσει το προϊόν εντός της κοινής αγοράς;

4) Επηρεάζεται η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο τρίτο ερώτημα από το ότι ο δικαιούχος του σήματος, κατά τη μεταβίβαση της κυριότητας της παρτίδας προϊόντων στην οποία περιλαμβάνεται το προϊόν, παρέσχε στον αγοραστή άδεια να μεταπωλήσει ένα μικρό τμήμα των προϊόντων εντός της κοινής

αγοράς, χωρίς να καθορίσει ποια συγκεκριμένα προϊόντα αφορούσε η άδεια αυτή;

IV — Νομική εκτίμηση

15. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα αποσκοπείται, ιδίως, να διευκρινιστεί από ποιο ακριβώς χρονικό σημείο πρέπει να θεωρηθεί ότι ένα προϊόν που φέρει σήμα «έχει διατεθεί στο εμπόριο». Στο μέτρο αυτό, το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα παρίσταται επικουρικό, δεδομένου ότι τίθεται για την περίπτωση που γίνει δεκτό ότι οι ενέργειες που αναφέρει ο εθνικός δικαστής στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα συνιστούν διάθεση στο εμπόριο. Λόγω αυτής της στενής σχέσεως μεταξύ των δύο πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων, θα τα εξετάσω από κοινού.

16. Το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα αφορούν τη σχέση μεταξύ της διαθέσεως στο εμπόριο, ως στοιχείου του πραγματικού, και της συγκαταθέσεως που προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, ενώ από το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να εξεταστεί μόνο μια ιδιαιτερότητα του περιεχομένου της ενδεχομένως κρίσιμης συγκαταθέσεως. Κατά συνέπεια, και τα δύο αυτά ερωτήματα θα εξετάσω επίσης από κοινού.

A — *Πρώτο και δεύτερο προδικαστικό ερώτημα*

17. Τα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα αποσκοπούν κυρίως στην ανάλυση της εννοίας της διαθέσεως στο εμπόριο, ώστε να καθοριστεί από ποιο χρονικό σημείο ένα προϊόν που φέρει σήμα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως εάν είχε διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος. Αυτή η προβληματική έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία: Από τη λύση που θα δοθεί εξαρτάται, μεταξύ άλλων, και η από πλευράς δικαίου των σημάτων αντιμετώπιση των μεταβιβάσεων στο εσωτερικό ενός ομίλου [4] ή των συμπληρωματικών δικαιοπραξιών [5].

18. Πρέπει εξαρχής να επισημανθεί ότι το δικαίωμα επί του σήματος ορίζεται —ως αποκλειστικό δικαίωμα— στο άρθρο 5 της οδηγίας 89/104. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, απαριθμεί τις κατ' ιδίαν εξουσίες του δικαιούχου του σήματος· σύμφωνα με το στοιχείο β' του άρθρου αυτού, στις εν λόγω εξουσίες συγκαταλέγεται το δικαίωμα απαγορεύσεως της υπό το σημείο προσφοράς των προϊόντων, της εμπορίας ή της κατοχής τους προς εμπορία. Σύμφωνα με το ισχύον κοινοτικό δίκαιο, ανήκει στις θεμελιώδεις

4 — Πρέπει π.χ. να θεωρηθεί ότι αναλώθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος, επειδή μεταβίβασε τα προϊόντα που φέρουν το σήμα σε συνδεδεμένη επιχείρηση;

5 — Πρέπει π.χ. να θεωρηθεί ότι αναλώθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος, επειδή παρέδωσε τα προϊόντα που φέρουν το σήμα σε μεταφορέα;

εξουσίες του δικαιούχου του σήματος να αποφασίζει σχετικά με τον τόπο και χρόνο της διαθέσεως στο εμπόριο των προϊόντων που φέρουν το σήμα εντός του ΕΟΧ [6].

Βάσει του επιτευχθέντος συγκερασμού εναπόκειται, συνεπώς, στον δικαιούχο του σήματος η απόφαση για την πρώτη διάθεση του προϊόντος στο εμπόριο —εντός του ΕΟΧ— [8], ενώ δεν του επιτρέπεται ο από πλευράς δικαίου των σημάτων έλεγχος της περαιτέρω διανομής.

19. Με την εντός της Κοινότητας αρχή της αναλώσεως, όπως αυτή εκφράζεται στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, επιδιώκεται ο συγκερασμός των απαιτήσεων της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, αφενός, και της ασκήσεως του δικαιώματος επί του σήματος, αφετέρου. Χωρίς την αρχή αυτή, ο δικαιούχος του σήματος θα είχε την εξουσία να εμποδίσει, σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, τη διάθεση στο εμπόριο των φερόντων το σήμα προϊόντων, τα οποία ο ίδιος, ή τρίτος με τη συγκατάθεσή του, διέθεσε στο εμπόριο σε άλλο κράτος μέλος. Αυτό θα παρεμπόδιζε σημαντικά τη δυνατότητα λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Προς το συμφέρον μιας ικανής να λειτουργήσει εσωτερικής αγοράς, η εντός της Κοινότητας αρχή της αναλώσεως —άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104— επιτρέπει, με τον τρόπο αυτό, να ξεπεραστεί η κατ' αρχήν εδαφική έκταση προστασίας των εθνικών δικαιωμάτων επί του σήματος [7].

20. Ιδιαιτερότητα της (μερικής) εναρμονίσεως των εθνικών δικαιωμάτων επί του σήματος βάσει της οδηγίας 89/104 αποτελεί το γεγονός ότι η αρχικώς σε σχέση με την εσωτερική αγορά αναπτυχθείσα αρχή της εντός της Κοινότητας αναλώσεως απέκτησε σημασία και για τις συναλλαγές με τρίτες χώρες [9]. Στο πλαίσιο αυτό το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η διάθεση στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ δεν συνιστά ανάλωση του δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος να αντιταχθεί στην εισαγωγή των προϊόντων αυτών που πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συγκατάθεσή του και εξ αυτού συνήγαγε το συμπέρασμα ότι «ο κοινοτικός νομοθέτης επέτρεψε στον δικαιούχο του σήματος να ελέγξει την πρώτη διάθεση στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ των φερόντων το σήμα προϊόντων» [10], χωρίς εντούτοις να εξετάσει την έννοια και τον σκοπό της αρχής της αναλώσεως πέραν των —μη κρισίμων εν προκειμένω— εκτιμήσεων σχετικά με την ικανότητα λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς [11].

6 — Και μάλιστα —βάσει της αρχής της αναλώσεως εντός του ΕΟΧ— ακόμη και όταν τα προϊόντα έχουν διατεθεί αρχικά στο εμπόριο εκτός του ΕΟΧ από τον δικαιούχο του σήματος, βλ. Fezer, *Markenrecht*, 3η έκδ., Μόναχο 2001, § 24 MarkenG (νόμος περί σημάτων), σημείο 93. Για ασκηθείσα κριτική βλ. Justice Laddie, διάταξη περί παραπομπής της 18ης Μαΐου 1999 στην υπόθεση C-414/99 (αποσπασματικά δημοσιευθείσα στο IIC τόμος 30, αριθ. 5/1999, σ. 567) (σκέψη 36): «In my view this illustrates how Silhouette has bestowed on a trade mark owner a parasitic right to interfere with the distribution of good which bears little or no relationship to the proper function of the trade mark right. It is difficult to believe that a properly informed legislature intended such a result, even if it is the proper construction of Article 7 (1) of the Directive.»

7 — Σχετικά με τη λειτουργία συγκερασμού συμφερόντων που επιτελεί η αρχή της αναλώσεως, βλ. και τις προτάσεις μου της 5ης Απριλίου 2001 επί των συνεκδικαζομένων υποθέσεων C-414/99 έως C-416/99, Zino Davidoff και Levi Strauss (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2001, Συλλογή 2001, σ. I-8691, σημεία 80 επ.).

8 — Βλ., ρητώς, απόφαση επί των υποθέσεων Zino Davidoff και Levi Strauss (παρατεθείσα στην υποσημείωση 7), σκέψη 33 με περαιτέρω παραπομπές.

9 — Βλ. σχετικώς και τις προτάσεις μου επί της υποθέσεως Zino Davidoff και Levi Strauss (παρατίθενται στην υποσημείωση 7), σημεία 78 και 84, και την παρατήρηση στην υποσημείωση 6.

10 — Απόφαση επί της υποθέσεως Zino Davidoff και Levi Strauss (παρατεθείσα στην υποσημείωση 7), σκέψη 33. Βλ. επίσης ήδη την απόφαση της 1ης Ιουλίου 1999, C-173/98, Sebago και Maison Dubois (Συλλογή 1999, σ. I-4103, σκέψη 21).

11 — Βλ. επίσης Thomas Hays: *Parallel importation under European Union Law*, Λονδίνο 2004, σημεία 7.55 επ. καθώς και 10.02 επ. και 10.11 επ.

21. Πρέπει τέλος εξ αρχής να επισημανθεί ότι η ενίσχυση των δικαιωμάτων του δικαιούχου του σήματος —όπως π.χ. με τη χρονική μετάθεση της ενέργειας που είναι κρίσιμη για να γίνει δεκτό ότι υφίσταται ανάλωση— συμβαδίζει κατ' αρχήν με πρόσθετες δυνατότητες περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός του ΕΟΧ.

22. Η απάντηση στα δύο πρώτα προδικαστικά ερωτήματα, που αφορούν το στοιχείο του πραγματικού του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 περί διαθέσεως στο εμπόριο, προϋποθέτει την ερμηνεία της διατάξεως αυτής βάσει των συνήθων ερμηνευτικών μεθόδων. Στο πλαίσιο των μεθόδων αυτών πρέπει να εξεταστούν οι ερμηνείες που προτείνει ο εθνικός δικαστής στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα.

Η γραμματική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104

23. Ανεξάρτητα από τις ενδεχόμενες διαφορές στο κείμενο του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 στις διάφορες γλώσσες [12], ορθά η σουηδική κυβέρνηση τονίζει ότι από το γράμμα της διατάξεως αυτής, με βάση τη συνήθη γλωσσική χρήση, προκύπτει ότι, σε κάθε περίπτωση, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται το στοιχείο του πραγματικού που αφορά τη διάθεση στο εμπόριο, είναι απαραίτητη μια κατευθυνόμενη στην αγορά ενέργεια του δικαιούχου του σήματος. Αυτό επιβεβαιώνεται και από μια ιστορική ανασκόπηση. Στη θεμελιώδη απόφαση Centrafarm/Winthrop [13], το Δικαστήριο αναφέρει τα εξής: «Ένα τέτοιο εμπόδιο [στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων]δεν δικαιολογείται όταν το προϊόν *διατέθηκε* νομίμως *στην αγορά* του κράτους μέλους από όπου εισάγεται, από τον ίδιο τον κάτοχο ή με τη συναίνεσή του, έτσι ώστε δεν μπορεί να γίνει λόγος περί καταχρηστικής χρησιμοποιήσεως ή παραποιήσεως του σήματος» (η υπογράμμιση δική μου).

24. Από τον κρίσιμο χαρακτήρα του προσανατολισμού της ενέργειας του δικαιούχου του σήματος —που προσανατολίζεται στην αγορά— σε συνδυασμό με την ανάλωση του δικαιώματος επί του σήματος κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 προκύπτει ότι, σύμφωνα με το γράμμα της διατάξεως αυτής, εσωτερικές διαδικασίες της επιχειρήσεως —όπως π.χ. η παράδοση προϊόντων που φέρουν το σήμα σε θυγατρική επιχείρηση διανομής— ή προπαρασκευαστικές ενέργειες —όπως π.χ. η εισαγωγή εκ μέρους του δικαιούχου του σήματος προϊόντων από τρίτες χώρες, τα οποία κατασκευάζει εκεί ο δικαιούχος του σήματος— δεν μπορούν να θεωρηθούν διάθεση των φερόντων το σήμα προϊόντων στο εμπόριο.

12 — Ενώ το γερμανικό κείμενο αναφέρεται στη θέση σε κυκλοφορία, το γαλλικό κείμενο («mis dans le commerce»), το ισπανικό και το, στο μέτρο αυτό, όμοιο πορτογαλικό κείμενο («comercializado» και «comercializados» αντιστοιχα), το ιταλικό κείμενο («immessi in commercio») και το ολλανδικό κείμενο («in de handel zijn gebracht») αναφέρονται στη διάθεση στο εμπόριο, ενώ το αγγλικό («put on the market»), το σουηδικό («marknaden») ή το δανικό κείμενο («markedsfoert») αναφέρονται άμεσα στην αγορά.

13 — Απόφαση της 31ης Οκτωβρίου 1974, 16/74 (Συλλογή τόμος 1974, σ. 479, σκέψεις 9/11).

25. Όσον αφορά τα φέροντα το σήμα προϊόντα που παρήχθησαν εκτός του ΕΟΧ, πρέπει ακόμη να επισημανθεί ότι ο δικαιούχος του σήματος δεν είναι αναγκαστικά υποχρεωμένος να έχει ήδη, κατά τον χρόνο της εισαγωγής τους στον ΕΟΧ, αποφασίσει σχετικά με το είδος και τον τρόπο της πρώτης διανομής τους στον ΕΟΧ. Εάν η απλή εισαγωγή και ο εκτελωνισμός των φερόντων το σήμα προϊόντων εκ μέρους του δικαιούχου του σήματος οδηγούσαν ήδη στην ανάλωση του δικαιώματος επί του σήματος, τελικώς ο δικαιούχος του σήματος δεν θα μπορούσε πλέον να κατευθύνει την πρώτη διάθεση των φερόντων το σήμα προϊόντων στον ΕΟΧ.

26. Εάν συνεπώς αποκλειστεί η κρισιμότητα του απλού πραγματικού γεγονότος της εισαγωγής στον ΕΟΧ, όσον αφορά το χρονικό σημείο της διαθέσεως στο εμπόριο, παραμένει ανοικτό το κατά πόσον με την προσφορά των προϊόντων εντός του ΕΟΧ αυτά καταλήγουν *στην κυκλοφορία* ή κατά πόσον, αντίθετα, θα πρέπει να απαιτηθεί η μεταβίβασή τους —ή, σε κάθε περίπτωση, μία όχι μόνον προσωρινή εκχώρηση της εξουσίας διαθέσεως— προς τον σκοπό της διαθέσεως στο εμπόριο.

27. Η διευκρίνιση του ζητήματος αυτού δεν φαίνεται δυνατή με τη βοήθεια της γραμματικής ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, δεδομένου ότι τόσον η προσφορά, όσον και η μεταβίβαση των φερόντων το σήμα προϊόντων αποτελούν ενέργειες «προσανατολισμένες στην αγορά». Στο πλαίσιο μιας γραμματικής ερμηνείας θα μπορούσε μόνον να επισημανθεί —όπως π.χ. επισήμανε η σουηδική κυβέρνηση— ότι δεν είναι πειστική η άποψη που θεωρεί κρίσιμη τη μεταβίβαση των προϊόντων, δεδομένου ότι το προϊόν, ακριβώς λόγω της μεταβιβάσεώς του, ουσιαστικά αποσύρεται από την αγορά. Αντίστοιχα, η Axolin-Elinor υποστηρίζει ότι η προσφορά προϊόντων σε κατάστημα χαρακτηρίζει ακριβώς την παρουσία τους στην αγορά.

Η συστηματική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104

28. Από συστηματικής απόψεως πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί η σχέση μεταξύ του άρθρου 5, παράγραφος 3, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο β', ο δικαιούχος του σήματος μπορεί, μεταξύ άλλων, να απαγορεύσει «(την) προσφορά των προϊόντων ή (την) εμπορία ή (την) κατοχή τους προς εμπορία [...] υπό το σημείο». Η διατύπωση αυτή οδηγεί σε διάκριση αναλόγως του αν τα προϊόντα προσφέρονται απλώς προς πώληση ή αν τίθενται σε κυκλοφορία.

29. Αμφίβολο είναι, εντούτοις, κατά πόσον η εμπορία, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, ταυτίζεται με τον ομώνυμο όρο του άρθρου 7, παράγραφος 1. Υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορεί, αφενός μεν, η χρησιμοποίηση της ίδιας ορολογίας, αφετέρου δε, και η ενυπάρχουσα και στις δύο διατάξεις οριοθέτηση μεταξύ των προσανατολισμένων στην αγορά ενεργειών και εκείνων που έχουν μόνον εσωτερικό χαρακτήρα [14]. Σε

14 — Βλ., στο πνεύμα αυτό, σχετικά με τη διάταξη μεταφοράς στο γερμανικό δίκαιο: Ingerl/Rohnke, *Markengesetz*, 2η έκδ., Μόναχο 2003, § 24, σημείο 18.

βάρος όμως της ενιαίας ερμηνείας συνηγορεί ο διαφορετικός σκοπός που επιδιώκεται με τις δύο διατάξεις: Ενώ το άρθρο 5 καθορίζει λεπτομερώς την έκταση προστασίας του αποκλειστικού δικαιώματος επί του σήματος, το άρθρο 7, παράγραφος 1, περιέχει περιορισμό του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος [15].

30. Κατά συνέπεια, η συστηματική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 δεν οδηγεί σε μονοσήμαντο αποτέλεσμα.

Η τελεολογική ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104

31. Στο πλαίσιο τελεολογικής ερμηνείας του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, αφετηρία πρέπει να αποτελέσει η προαναφερθείσα [16] λειτουργία συγκερασμού συμφερόντων που επιτελεί η αρχή της αναλώσεως. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθούν ενδεχόμενες ερμηνευτικές εκδοχές που θα περιόριζαν την εξουσία του δικαιούχου του σήματος να κατευθύνει την πρώτη διάθεση στο εμπόριο των φερόντων το σήμα προϊόντων εντός του ΕΟΧ. Συγχρόνως πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο περιορισμός του δικαιώματος του δικαιούχου του σήματος βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 εξυπηρετεί όχι μόνον τη λειτουργική ικανότητα της εσωτερικής αγοράς, αλλά και την ασφάλεια δικαίου, στο μέτρο που εμποδίζει τον δικαιούχο του σήματος να κατευθύνει τη συνολική περαιτέρω διανομή, και με τον τρόπο αυτό καθιστά, και από πλευράς δικαίου των σημάτων, δυνατή την «καλόπιστη κτήση».

32. Στο πλαίσιο της τελεολογικής ερμηνείας πρέπει, συνεπώς, να εξασφαλιστεί ότι ο δικαιούχος του σήματος μπορεί να ασκήσει το αποκλειστικό δικαίωμά του στην προαναφερθείσα έκταση [17] και μπορεί να αντλήσει από αυτό οικονομικό όφελος, χωρίς αυτό να θίγει την ασφάλεια δικαίου.

33. Κατέστη ήδη σαφές ότι οι απαιτήσεις αυτές δεν θα ικανοποιούνταν, αν γινόταν δεκτό ότι η απλή εισαγωγή των προϊόντων που φέρουν το σήμα στον ΕΟΧ συνιστά διάθεση των προϊόντων αυτών στο εμπόριο [18].

34. Μολονότι τόσο η Επιτροπή όσο και η σουηδική κυβέρνηση δέχονται ότι η δυνατότητα οικονομικής αξιοποιήσεως του σήματος έχει αποφασιστική σημασία, καταλήγουν από την παραδοχή τους αυτή σε διαφορετικά συμπεράσματα. Ενώ η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το προαναφερθέν οικονομικό όφελος μπορεί να αντληθεί, το πρώτον, από τη μεταβίβαση του προϊόντος που φέρει το σήμα, η σουηδική κυβέρνηση θεωρεί ότι αρκεί η δυνατότητα του δικαιούχου του σήματος να προσφέρει τα προϊόντα

15 — Βλ., σχετικά με τις διατάξεις μεταφοράς στο γερμανικό δίκαιο, Fezer (που παρατίθεται στην υποσημείωση 6), σημείο 7d· Ströbele/Hacker, *Markengesetz*, 7. έκδ., Κολωνία 2003, § 24, σημείο 33, αμφότεροι με περαιτέρω παραπομπές.

16 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 19.

17 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 19.

18 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 24 επ.

του στον τελικό καταναλωτή, διότι στην περίπτωση αυτή —ανεξάρτητα από ενδεχόμενη πραγματική μεταβίβαση του προϊόντος— θα μπορούσε, σε κάθε περίπτωση, να καθορίσει τις συνθήκες της πρώτης διανομής του προϊόντος.

35. Υπέρ της απόψεως της σουηδικής κυβερνήσεως συνηγορεί οπωσδήποτε μια οικονομική θεώρηση η οποία ταυτίζει τη διάθεση στο εμπόριο με την εμπορία, υπό την έννοια της εισαγωγής του προϊόντος στην αγορά και αντίστοιχα ερμηνεύει και την ολοκλήρωση της μεταβιβάσεως του προϊόντος ως απόσυρση από την αγορά. Με αφετηρία τον ορισμό της αγοράς ως του τόπου ελεύθερης ανταλλαγής παροχής και αντιπαροχής, όπου διαμορφώνεται, από την προσφορά και τη ζήτηση, η τιμή, πρέπει όμως να επισημανθεί ότι η ερμηνεία που υποστηρίζει η σουηδική κυβέρνηση δεν είναι σε καμία περίπτωση υποχρεωτική. Η διαμόρφωση της τιμής στην αγορά επιτυγχάνεται με το ανταλλακτικό παιχνίδι προσφοράς και ζήτησης και τελικώς υλοποιείται το πρώτον με τη μεταβίβαση του προϊόντος, έτσι ώστε ορισμένα στοιχεία συνηγορούν υπέρ της ερμηνείας που υποστηρίζει η Επιτροπή. Μόνον η ερμηνεία αυτή δικαιώνει την έννοια της αγοράς ως τόπου ελεύθερης ανταλλαγής παροχής και αντιπαροχής [19].

36. Κατά την άποψη της Axolin-Elinor, δεν μπορεί όμως να αμφισβητηθεί ότι προϊόντα, τα οποία προσφέρονται σε κατάστημα, έχουν διατεθεί στο εμπόριο. Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, με το να θεωρηθεί κρίσιμη η προσφορά στον τελικό καταναλωτή, εξασφαλίζεται ήδη η κύρια λειτουργία του σήματος, η καλούμενη εγγύηση προελεύσεως.

37. Η άποψη αυτή δεν είναι, από πολλές πλευρές, πειστική. Έστω και αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι υφίσταται, σε μια τέτοια συγκυρία, ενέργεια προσανατολισμένη στην αγορά, παρ' όλ' αυτά η άποψη αυτή δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τα συμφέροντα του δικαιούχου του σήματος, διότι δεν μπορεί, με μόνη την προσφορά των φερόντων το σήμα προϊόντων προς πώληση, να υλοποιηθεί οικονομικά η προστασία των επενδύσεων σχετικά με το σήμα [20].

38. Ακόμη και λόγοι που αφορούν την πρακτική ευκολία της λύσεως που θα υιοθετηθεί συνηγορούν στο να μη θεωρηθεί ως κρίσιμο στοιχείο η προσφορά του προϊόντος προς πώληση. Στο πλαίσιο αυτό, η Peak Holding υποστηρίζει ότι είναι δύσκολο να λειτουργήσει η άποψη ότι το κρίσιμο στοιχείο είναι η προσφορά, διότι, όσον αφορά τα αποθηκευμένα προϊόντα, δεν είναι σαφές σχετικά με ποια προϊόντα επέρχεται ανάλωση. Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει

19 — Βλ., σε άλλο πλαίσιο, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Léger της 13ης Νοεμβρίου 2003 στην εκκρεμή υπόθεση C-371/02, Björnekulla Fruktindustrier (απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Συλλογή 2004, σ. I-5791), σημείο 40: «Όταν όμως γίνεται λόγος για αγορά, νοείται η σύμπτωση προσφοράς και ζητήσεως, ή ανταλλαγή, συναλλαγή, [...]».

20 — Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το Δικαστήριο, στην απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2002, C-206/01, Arsenal Football Club (Συλλογή 2002, σ. I-10273), επιβεβαίωσε βέβαια την παραδοσιακή λειτουργία του σήματος ως ενδείξεως σχετικής με την προέλευση του προϊόντος, τόνισε όμως συγχρόνως, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer (προτάσεις της 13ης Ιουνίου 2002, σημείο 46), την αυξανόμενη σημασία του ως φορέα επενδύσεων και διαφημίσεως. Υπό τη θεώρηση αυτή, η άποψη της Axolin-Elinor παρίσταται υπερβολικά στενή.

επίκληση και της αποφάσεως επί της υποθέσεως Sebago [21], σύμφωνα με την οποία «[...] πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα δικαιώματα που παρέχει το σήμα δεν αναλώνονται παρά μόνο για τα τεμάχια που έχουν διατεθεί στο εμπόριο με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος εντός του εδάφους που οριοθετείται με την εν λόγω διάταξη. Όσον αφορά τα τεμάχια που δεν έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του εδάφους αυτού με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, ο δικαιούχος αυτός μπορεί πάντοτε να απαγορεύσει τη χρήση του σήματος ασκώντας το δικαίωμα που του απονέμει η οδηγία». Από την απόφαση αυτή προκύπτει ότι για να γίνει δεκτό ότι υφίσταται ανάλωση πρέπει κάθε φορά να διαπιστώνεται ποια τεμάχια του προϊόντος έχουν διατεθεί στο εμπόριο, είτε από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος, είτε με τη συγκατάθεσή του. Εάν όμως αρκούσε ήδη η προσφορά των προϊόντων για τη διάθεσή τους στο εμπόριο, θα ανέκυπτε το ερώτημα, με ποιο τρόπο θα μπορούσαν, με επαρκή ασφάλεια δικαίου, να γίνουν οι απαραίτητες διαπιστώσεις όσον αφορά τα αποθηκευμένα προϊόντα, που ενδεχομένως δεν προορίζονται προς πώληση.

39. Πρέπει περαιτέρω να επισημανθεί ότι το να θεωρηθεί κρίσιμο το χρονικό σημείο της προσφοράς θα καθιστούσε αδύνατη την παρεμπόδιση των παραλλήλων εισαγωγών από τρίτες χώρες στις περιπτώσεις στις οποίες τα προϊόντα βρέθηκαν αρχικά εντός του ΕΟΧ και δεν μπόρεσαν να πωληθούν εκεί. Στην υπόθεση Silhouette [22], που αφορούσε τέτοια περίπτωση, το Δικαστήριο εξέτασε, ως γνωστόν, το παραδεκτό της διεθνούς αναλώσεως σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, πράγμα που λογικά προϋποθέτει ότι δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι τα δικαιώματα επί του σήματος έχουν αναλωθεί με μόνη την προσφορά των προϊόντων εντός ενός κράτους μέλους.

40. Εφόσον συνεπώς γίνει δεκτό —από οικονομικής απόψεως— ότι κρίσιμο χρονικό σημείο για τη διάθεση των φερόντων το σήμα προϊόντων αποτελεί η μεταβίβασή τους [23], απομένει τελικώς να καθοριστεί, από νομικής απόψεως, αν απαιτείται μεταβολή των ιδιοκτησιακών σχέσεων. Αυτό συνάδει με τη διάταξη περί παραπομπής, στο μέτρο που στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα γίνεται αναφορά στην ελλείπουσα «μεταβίβαση της κυριότητας» των προϊόντων. Και η Επιτροπή —ιδίως κατά την προφορική διαδικασία— εξέφρασε άποψη υπέρ του κρίσιμου χαρακτήρα της «μεταβιβάσεως κυριότητας».

41. Επ' αυτού όμως πρέπει να παρατηρηθεί ότι ακόμη και μια μεταβολή των ιδιοκτησιακών σχέσεων αφήνει ανεπηρέαστο το ζήτημα του κατά πόσον ο δικαιούχος του

21 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 10 (σκέψη 19).

22 — Απόφαση της 16ης Ιουλίου 1998, C-355/96 (Συλλογή 1998, σ. I-4799).

23 — Πράγμα που θα μπορούσε να συναχθεί και από την απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, C-115/02, Rioglass και Transremar (Συλλογή 2003, σ. I-12705, σκέψη 28), στην οποία διαπιστώνεται ότι η δραστηριότητα της διαμετακομίσεως (η οποία συνίσταται στη μεταφορά προϊόντων που παρήχθησαν νόμιμα σε ένα κράτος μέλος, μέσω της επικράτειας ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, σε τρίτη χώρα) «εκ της φύσεώς της, δεν αποτελεί διάθεση στην αγορά [υπό την έννοια της διαθέσεως στο εμπόριο — βλ. και τη σκέψη 25 της αποφάσεως αυτής]».

σήματος μπορεί να αντλήσει οικονομικά οφέλη από το σήμα. Με άλλα λόγια, λόγω της επιβαλλομένης οικονομικής θεωρήσεως, δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή των ιδιοκτησιακών σχέσεων στο προϊόν που φέρει το σήμα [24].

42. Εάν δεν ληφθεί υπόψη η μεταβολή των ιδιοκτησιακών σχέσεων, θα πρέπει να θεωρηθεί κρίσιμη η μεταβίβαση της πραγματικής εξουσίας διαθέσεως επί του προϊόντος. Το προϊόν έχει, συνεπώς, διατεθεί στο εμπόριο όταν ένα τρίτο πρόσωπο, του οποίου οι αποφάσεις για τη διανομή του προϊόντος δεν μπορούν —π.χ. λόγω της πραγματικής ανεξαρτησίας του εν λόγω τρίτου προσώπου [25]— να καταλογιστούν στον δικαιούχο του σήματος, αποκτήσει την πραγματική εξουσία διαθέσεως του προϊόντος.

43. Προτείνω, συνεπώς, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι τα φέροντα το σήμα προϊόντα δεν διατίθενται στο εμπόριο ούτε με την απλή εισαγωγή και τον εκτελωνισμό τους εντός του ΕΟΧ, ούτε με την προσφορά τους προς πώληση σε καταστήματα που ανήκουν στον δικαιούχο του σήματος ή σε συγγενική με αυτόν επιχείρηση. Διάθεση στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ, συνεπαγομένη ανάλωση του δικαιώματος, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, υφίσταται, αντίθετα, όταν ένα ανεξάρτητο τρίτο πρόσωπο αποκτήσει την εξουσία διαθέσεως των φερόντων το σήμα προϊόντων.

44. Κατόπιν της πιο πάνω προτεινομένης απαντήσεως παρέλκει η εξέταση του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος.

Β — *Τρίτο και τέταρτο προδικαστικό ερώτημα*

45. Τα δύο τελευταία προδικαστικά ερωτήματα αφορούν κατ' ουσίαν το ζήτημα εάν και σε ποιο μέτρο έχει σημασία για το στοιχείο του πραγματικού του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, που αφορά τη συγκατάθεση, η δικαιοπρακτική δήλωση βουλήσεως του δικαιούχου του σήματος σχετικά με τη διανομή των φερόντων το σήμα προϊόντων.

46. Βάση του ερωτήματος αυτού αποτελεί η άποψη ότι, σε περίπτωση αποδείξιμης παραβιάσεως αυτής της δικαιοπρακτικής βουλήσεως, θα ελλείπει η συγκατάθεση κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της

24 — Κατά την πώληση του φέροντος το σήμα προϊόντος με επιφύλαξη κυριότητας η μεταβίβαση της εξουσίας διαθέσεως προηγείται της μεταβολής των νομικών σχέσεων ιδιοκτησίας. Η επιφύλαξη της κυριότητας δεν επηρεάζει, στο μέτρο αυτό, την επέλευση της αναλώσεως του δικαιώματος επί του σήματος. Στην περίπτωση της καταπιστευτικής μεταβιβάσεως κυριότητας αμφισβητείται σε κάθε περίπτωση κατά πόσον υφίσταται ενέργεια προσανατολισμένη στην αγορά, δεδομένου ότι το οικείο προϊόν παραμένει στην κατοχή του καταπιστευτικώς μεταβιβάζοντος. Βλ. σχετικά Mulch, *Der Tatbestand der markenrechtlichen Erschöpfung*, Κολωνία 2001, σ. 20.

25 — Από την περίπτωση αυτή πρέπει, κατά κανόνα, να διακρίνεται η περίπτωση των πωλήσεων που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό ενός ομίλου ή στο πλαίσιο συστήματος διανομής.

οδηγίας, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον κρίσιμο αν τα φέροντα το σήμα προϊόντα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ ή όχι.

47. Από τη διάταξη περί παραπομπής συνάγεται ότι η διανομή της υπόλοιπης παρτίδας, σύμφωνα με τη βούληση της δικαιούχου του σήματος Peak Holding, επρόκειτο να πραγματοποιηθεί, κατά το μεγαλύτερο μέρος, σε τρίτες χώρες. Η Peak Holding προέβλεψε αντίστοιχο όρο στη σύμβαση με τη γαλλική εταιρεία COPAD. Το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα αναφέρονται προφανώς στους ισχυρισμούς της Peak Holding, σύμφωνα με τους οποίους η παραβίαση του όρου αυτού σχετικά με τον εδαφικό περιορισμό της διανομής ταυτίζεται με την έλλειψη συγκαταθέσεως κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, με αποτέλεσμα να αποκλείεται η ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος.

48. Η άποψη αυτή παραβλέπει τη νομική φύση της αναλώσεως ως *νομοθετικού* περιορισμού των δικαιωμάτων επί του σήματος, όπως ορθά αιτιάται η σουηδική κυβέρνηση. Σύμφωνα τόσο με το γράμμα όσο και με το πνεύμα και τον σκοπό του στοιχείου του πραγματικού του κανόνα δικαίου που αναφέρεται στην ανάλωση, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της διαθέσεως στο εμπόριο από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος και της διαθέσεως στο εμπόριο από τρίτο πρόσωπο, αλλά με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος[26]. Η έννοια της συγκαταθέσεως του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104 αποτελεί κριτήριο καταλογισμού, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να κρίνεται αν η διάθεση των προϊόντων από τρίτο πρόσωπο εντός του ΕΟΧ είναι καταλογιστέα στον δικαιούχο του σήματος[27].

49. Όταν τα φέροντα σήμα προϊόντα διατίθενται στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος, η ανάλωση χωρεί εκ του νόμου, ανεξάρτητα από τη σύμβαση μεταξύ δικαιούχου του σήματος και αγοραστή. Η παραβίαση ενδεχόμενου όρου σχετικού με εδαφικούς περιορισμούς της διανομής, που έθεσε ο δικαιούχος του σήματος στον αγοραστή των φερόντων το σήμα προϊόντων, όσον αφορά τη διανομή των προϊόντων εντός του ΕΟΧ, γεννά ενδεχομένως συμβατικές αξιώσεις, δεν ασκεί όμως κατ' αρχήν επιρροή από πλευράς δικαίου των σημάτων.

50. Η επίκληση της αποφάσεως επί της υποθέσεως Davidoff κ.λπ.[28] δεν μπορεί να μεταβάλει την προαναφερθείσα εκτίμηση. Στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι «εθνική νομοθεσία η οποία θα ελάμβανε υπόψη τη σιωπή του δικαιούχου του σήματος θα εδέχετο όχι τη σιωπηρή συγκατάθεση, αλλά την τεκμαιρό-

26 — Βλ. και τις παρατεθείσες στην υποσημείωση 7 προτάσεις μου, σημείο 42.

27 — Ήδη στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 1994, C-9/93, Ideal-Standard (Συλλογή 1994, σ. I-2789, σκέψη 43), το Δικαστήριο είχε διευκρινίσει ότι «Η συγκατάθεση την οποία συνεπάγεται κάθε μεταβίβαση δεν αρκεί για να υφίσταται ανάλωση του δικαιώματος».

28 — Παρατεθείσα στην υποσημείωση 7.

μενη συγκατάθεση. Δεν θα ικανοποιούσε, συνεπώς, την απαίτηση μιας καταφατικώς δοθείσας συγκαταθέσεως, όπως την επιβάλλει το κοινοτικό δίκαιο» [29]. Από αυτό συνάγεται βέβαια ότι η συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, δηλαδή η συγκατάθεση για τη διάθεση των προϊόντων εντός του ΕΟΧ από τρίτο πρόσωπο, δεν μπορεί να συναχθεί από το γεγονός ότι στη σύμβαση μεταξύ του δικαιούχου του σήματος και του αγοραστή δεν προβλέπονται εδαφικοί περιορισμοί της διανομής.

51. Το αν όμως, κατ' αντιδιαστολή, η πρόβλεψη εδαφικού περιορισμού διανομής στη σύμβαση αυτή αποκλείει κατ' αρχήν τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, έχει σημασία μόνο στο μέτρο που η ανάλωση πρόκειται να συναχθεί από τη συγκατάθεση αυτή. Αυτό το θέμα τίθεται στην περίπτωση της επανεισαγωγής προϊόντων που φέρουν το σήμα από τρίτες χώρες [30]. Στη διαφορά της κύριας δίκης δεν πρόκειται όμως για τέτοια περίπτωση, αλλά μόνο για το ζήτημα σε ποιο χρονικό σημείο έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ τα φέροντα το σήμα προϊόντα από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος.

52. Παρέλκει η εξέταση του ζητήματος κατά πόσον ο εδαφικός περιορισμός διανομής στη σύμβαση μεταξύ Peak Holding και COPAD είναι επιλήψιμος από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού, διότι αυτό δεν ασκεί επιρροή για την απάντηση του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος.

53. Όσον αφορά το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, αρκεί η παρατήρηση ότι, αν η πρόβλεψη εδαφικού περιορισμού διανομής δεν επηρεάζει την επέλευση της αναλώσεως σε περίπτωση σαν αυτή της κύριας δίκης [31], αυτό πρέπει να ισχύει πολύ περισσότερο όταν πρόκειται για μια ειδική μορφή του όρου αυτού.

54. Στο τρίτο και τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει, συνεπώς, να δοθεί η απάντηση ότι, σε περίπτωση μεταβιβάσεως προϊόντος, που φέρει σήμα, σε άλλη επιχείρηση εντός του ΕΟΧ, δεν παίζει ρόλο, για την ύπαρξη αναλώσεως, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, αν και σε ποιο μέτρο ο δικαιούχος του σήματος θέτει στον αποκτώντα εδαφικούς περιορισμούς διανομής.

29 — Όπ.π., σκέψη 58.

30 — Όταν τα προϊόντα που φέρουν το σήμα δεν έχουν ακόμη διατεθεί στο εμπόριο από τον δικαιούχο του σήματος εντός του ΕΟΧ, αλλά εισάγονται από τρίτο πρόσωπο εντός του ΕΟΧ, όπως π.χ. στο πλαίσιο γκρίζων επανεισαγωγών, δεν τίθεται, όσον αφορά την ενδεχόμενη ανάλωση των δικαιωμάτων επί του σήματος, το ερώτημα κατά πόσον τα προϊόντα έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος, αλλά κατά πόσον έχουν διατεθεί στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ από τρίτο πρόσωπο με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του σήματος.

31 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 51.

V — Επί των δικαστικών εξόδων

55. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η σουηδική κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

VI — Πρόταση

56. Προτείνω, συνεπώς, στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104/ΕΟΚ έχει την έννοια ότι τα φέροντα σήμα προϊόντα δεν διατίθενται στο εμπόριο ούτε με την απλή εισαγωγή και τον εκτελωνισμό τους εντός του ΕΟΧ, ούτε με την προσφορά τους προς πώληση σε καταστήματα που ανήκουν στον δικαιούχο του σήματος ή σε συγγενική με αυτόν επιχείρηση. Το φέρον το σήμα προϊόν διατίθεται, αντίθετα, το πρώτον στο εμπόριο εντός του ΕΟΧ όταν ένα ανεξάρτητο τρίτο πρόσωπο αποκτήσει την εξουσία διαθέσεώς του, π.χ. μέσω πωλήσεως.

2) Σε περίπτωση μεταβιβάσεως του φέροντος σήμα προϊόντος σε άλλη επιχείρηση εντός του ΕΟΧ από τον ίδιο τον δικαιούχο του σήματος, δεν παίζει ρόλο, για την ύπαρξη αναλώσεως, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/104, αν και σε ποιο μέτρο ο δικαιούχος του σήματος θέτει στον αποκτώντα εδαφικούς περιορισμούς διανομής.»